

12.GÜMRÜK BEYAN YÖNTEMLERİ

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

Bu bölümde Gümrük Beyan Yöntemleri hakkında bilgi aktarımı yapılacaktır. Beyan noktasında dikkat edilmesi gereken husular ayrıntıları ile aktarılacaktır.

Bölüm Hakkında İlgi Oluşturan Sorular

1. Eksik beyan olur mu? Olması durumunda yapılacak işlemleri araştırınız.
2. Gümrük beyannemesinde gösterilmesi ve tutulması gereken evrakları araştırınız.

Bölümde Hedeflenen Kazanımlar ve Kazanım Yöntemleri

Konu	Kazanım	Kazanımın nasıl elde edileceği veya geliştirileceği
Gümrük Beyan Yöntemleri	Gümrük beyan yöntem ve usulleri hakkında bilgi kazanımı sağlanacaktır.	Ana hat anlatımı, örnekleme, interaktif katılım ve bölüm sınav soruları ile anlaşılması kolaylaştırılacaktır.

GİRİŞ

Gümrük işlemlerinin yürütülmesinde kanunla belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacak işlemler için tespit edilen kurallar, usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulması eylemi **gümrük beyanı** olarak adlandırılmaktadır. Bir diğer deyişle gümrük rejimine tabi tutulmak istenilen eşya bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir.

Gümrük mevzuatına ve gereken hâllerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan işlemler bütünü **gümrük gözetimi olarak ifade edilmektedir**.

Gerek ithalatta gerekse ihracatta yurda gelen ve yurt dışına giden eşya için gümrüğe beyanda bulunmak zorunluluğu söz konusudur. Bu beyan;

- Yazılı olarak,
- Sözlü olarak,
- Eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla ve
- Basitleştirilmiş usul

Şekillerinden birisi ile yapılabilmektedir.

Yukarıda verilen beyan şekillerinden yazılı olarak yapılanın dışında kalan beyanlara ilişkin usuller Gümrük Kanunu'nun 60 ila 71'inci madde hükümlerine aykırı olmayacak şekilde yönetmelikle belirlenir.

Yazılı beyan, Gümrük Yönetmeliği'nin 16 numaralı ekinde yer alan gümrük beyannamesi ile yapılır.

Yolcu salonlarından geçen veya eşya geçiren kişilerin, bu salonlarda münhasıran bu işlemler için düzenlenmiş veya kırmızı hatlara yönelerek bu hatlardan geçmeleri **tasarruf yoluyla yapılmış beyan** sayılır.

Eşyanın serbest dolaşıma girişini basitleştirilmiş usule göre gerçekleştirenler, genel, dönemsel ya da özet niteliğinde bir **tamamlayıcı beyanda** bulunur.

GÜMRÜK BEYAN YÖNTEMLERİ

Gümrük işlemlerinin yürütülmesinde kanunla belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılacak işlemler için tespit edilen kuralların bütününe gümrük rejimi adı verildiğini daha önceki ünitelerde görmüştük. Söz konusu usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulması ise **gümrük beyanı** olarak adlandırılmaktadır. Yani bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenilen eşya bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir.

Beyanın ihracat, hariçte işleme, transit veya antrepo rejimi için yapılması halinde, serbest dolaşımda bulunan eşya, gümrüğe verilen beyannamenin tescil tarihinden itibaren Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkıncaya veya imha edilinceye ya da gümrük beyannamesi iptal edilinceye kadar gümrük gözetimi altında kalır. **Gümrük gözetimi**, gümrük mevzuatına ve gereken hâllerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan işlemlerdir.

Eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması (serbest dolaşıma giriş rejimi) Türkiye'ye kesin olarak ithal edilecek eşyalar için uygulanan bir rejimdir. Bu rejimden yararlanabilmek yapılacak gümrük beyanı kitabınızın 9'uncu ünitesinde anlatılan Tek Tip Gümrük Beyannamesi'ne uygun olarak yapılması gerekir.

Gümrük Kanunu'nun 58 - 73'üncü maddeleri arasında eşyanın Bir Gümrük Rejimine Tabi Tutulması'na ilişkin esaslar açıklanmıştır. Mevcut düzenlemeler çerçevesinde bir eşyanın gümrük rejimine tabi tutulmasının (serbest dolaşıma giriş rejiminin) esasını T.C. Gümrük Beyannamesinin (veya duruma göre tahakkuk belgesinin) gümrükte tescili oluşturmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, giriş rejiminin kapsamına ithal edilecek eşyanın beyanı, tescil, tahakkuk, verginin ödenmesi ve nihayet ithal edilecek eşyanın teslim alınması gibi işlemler gerecektir. Aşağıdaki bölümlerde bu işlemler ayrı ayrı ele alınmaktadır.

Gerek ithalatta gerekse ihracatta yurda gelen ve yurt dışına giden eşya için gümrüğe beyanda bulunmak gerekir. Bu beyan;

- Yazılı olarak,
- Sözlü olarak,
- Eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla ve
- Basitleştirilmiş usulde yapılabilir.

Yukarıda verilen beyan şekillerinden yazılı olarak yapılanın dışında kalan beyanlara ilişkin usuller Gümrük Kanunu'nun 60 ila 71'inci madde hükümlerine aykırı olmayacak şekilde yönetmelikle belirlenir.

12.1. Gümrük İşlemlerinde Kullanılabilecek Beyan Türleri

12.1.1. Yazılı Beyan

Yazılı beyan, Gümrük Yönetmeliği'nin 16 numaralı ekinde yer alan gümrük beyannamesi ile yapılır. Bu beyannamenin, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimini düzenleyen hükümlerin uygulanması için gerekli bütün bilgileri ihtiva etmesi ve beyan sahibi tarafından imzalanması gerekir. Bu beyannamenin doldurulmasında Gümrük Yönetmeliğinin 17 no.lu ekinde yer alan kullanma talimatı esas alınır.

Yazılı beyanların yukarıda belirtilen gümrük beyannamesi ile yapılması esas olmakla birlikte,

- Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhına ait eşya hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinden gönderilecek yazılar ile diplomatik muafiyet ve ayrıcalıklardan yararlanacakların ancak kendi adlarına gelecek veya yurt dışına gönderilecek eşya ve taşıtları ve elçilik adına gelecek eşya için karşılıklı olmak şartıyla misyon şeflerinden veya muaflik hakkında tanınmış heyet başkanlarından gönderilen yazılar,
- Dışişleri Bakanlığına veya Türkiye nezdindeki yabancı elçiliklere mensup kuryelerin beraberlerinde getirecekleri veya götürecekleri resmî evrakı havi mühürlü kaplar için bu makamlarca verilmiş kurye mektupları,
- Türkiye Gümrük Bölgesi dışında çıkacak deniz, kara ve hava nakli araçlarına verilecek kumanyaya ilişkin liste,

beyanname kabul edilerek eşyanın gümrük işlemleri bu belgeler ile yürütülür.

Gümrük beyannamesi sabit mürekkep veya sabit kopya kurşun kalem ya da makine ile doldurulur. Beyanname üzerinde kazıntı, silinti yapılamaz ve böyle beyannameler gümrük idarelerince kabul edilemez.

12.1.2. Sözlü Beyan

Aşağıda yazılı eşyanın serbest dolaşıma girişinde beyan, sözlü olarak yapılır. Gümrük idaresi ile sürekli işlem yapmayan kişilerin teknik nitelikteki bilgilere sahip olmaması göz

önünde bulundurularak, bu kişilerin özellikle ticarete konu olmayan eşyası ile bir kısım ticari nitelikteki eşyasını sözlü beyan etme kolaylığı sağlanmaktadır.¹⁵⁶

Ticari Nitelikte Olmayan Eşya: Aşağıda sıralanan ve ticari nitelik taşımayan eşya sözlü beyan olanağından yararlanabilmektedir:

- Hariçten gelen yolcu ve turistlerin ve nakil vasıtası hizmetlilerinin beraberlerinde getirdikleri veya sonradan gelen vergiden muaf zati eşyası ile vergiye tabi ancak ticari nitelik ve miktarda bulunmadığına **v**g bu maksatla getirilmediğine gümrükçe kanaat getirilen eşya,
- Gümrük Kanunu'nun 167'nci maddesinde 4,6,10/b bentleri ile bendinin (i) ve (ii) alt bentlerinde belirtilen eşya,
- Sınır bölgesi halkının elde ve sırtta taşınabilecek miktarda kendi ihtiyaçlarına mahsus eşya,
- Resmî daire ve müesseselerle özel müessese ve şahıslara ait işlem görmüş ticari değeri olmayan her türlü defter, evrak, belge, Türkiye'de düzenlenecek milletlerarası kongrelere veya spor temas ve gösterilerine katılacak delege ve şahısların isimlerini muhtevi plaketter, bunların millî bayrakları veya kulüp flamaları ve bunları takmaya mahsus mamuller ve bu toplantı ve temaslara ait rozet, kupa ve broşürler ve bu kongre ve spor temas ve gösterilerine ait cihaz, alet ve malzeme,
- Türkiye'de yapılan ve yapılacak olan millî ve milletlerarası her türlü yarışmalarda mükafat olarak verilmek üzere bağış yoluyla gönderilen eşya,
- Basın ile ilgili aktüalite filmleri ve resimleri, fonopost maddeleri (münhasıran mektup ve muharebe vasıtası olarak kullananları dolu ve birer adet) plak, tel ve bantlarla düzenlenmiş sesli ve yazılı süreli yayınlar, şahsi tedavide kullanılacak miktar ve mahiyette ilaçlar.

Ticari Nitelikteki Eşya: Ticari amaçla Türkiye Gümrük Bölgesinde serbest dolaşıma girecek eşyanın gümrük kıymetinin sevkiyat ve beyan başına 500 Euro'yu geçmemesi ve sevkiyatın düzenli hâldeki benzer sevkiyatlarının bir parçası olmaması ve daha büyük bir nakliyatın parçası olup da bağımsız bir taşıyıcı tarafından taşınmaması kaydıyla bu eşya gümrük idaresine sözlü beyan edilir.

---

¹⁵⁶Yaser Gürsoy, **Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi**, Ekin Yay., 7. Basım, Bursa, 2008, s.73.

12.1.3. Tasarruf Yoluyla Beyan

Yolcu salonlarından geçen veya eşya geçiren kişilerin, bu salonlarda münhasıran bu işlemler için düzenlenmiş veya kırmızı hatlara yönelerek bu hatlardan geçmeleri **tasarruf yoluyla yapılmış beyan** sayılır.

Kırmızı hattan geçen veya eşya geçiren kişilerin gümrüğe tabi eşyası olduğu şeklinde beyanda bulundukları kabul edilerek, bunlar muayeneye tabi tutulur. Yeşil hattan geçen veya eşya geçiren kişilerin ise, gümrüğe tabi eşyasının bulunmadığı şeklinde beyanda bulundukları kabul edilerek, bunlar ihbar veya şüphe hâli müstesna olmak üzere muayeneye tabi tutulmaz.

Yeşil hattan geçenlerden muayene sonucunda gümrüğe tabi eşyası bulunduğu tespit edilenler hakkında duruma göre Gümrük Kanunu veya kaçakçılık mevzuatı hükümlerine göre işlem yapılır.¹⁵⁷

12.1.4. Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Beyan

Beyanın bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla yapılmasında ve Gümrük Yönetmeliği'nin 253, 254 ve 255'inci maddeleri ile düzenlenen eşyanın sonradan kontrolünde 17.6.1998 tarihli, 23375 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Bilgisayar Sistemi Bulunan Gümrük İdarelerinde Yürütülecek İşlemlere İlişkin Yönetmelik hükümleri esas alınır.

12.1.5. Basitleştirilmiş Usul

Basitleştirilmiş usul, beyanın daha kolay yapılmasını amaçlamaktadır. Çünkü gümrük işlemlerinin zorlaşması, sürenin zaman alması ihracat ve ithalata bazı yükler getirmekte, ayrı bir maliyet unsuru olmakta, bu ise depolama ücretlerini yükselterek sonuçta ihracat ve ithalat fiyatlarını artırmaktadır.

Basitleştirilmiş usul ile, genellikle konsinye şeklinde teslim edilen çabuk bozulabilir nitelikteki eşyanın gümrük kıymetinin, beyan sahibinin talebi üzerine gümrük idaresince basitleştirilmiş usullerle belirlenmesine ve beyannameye eklenmesi gereken belgelerden bazılarının eklenmemesine, yazılması gereken bazı bilgilerin yazılmamasına, beyanname yerine ticari ve idari bir belgenin verilmesi ya da eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına olanak sağlanmıştır.

Gümrük idareleri, usul ve formalitelerin mümkün olduğunca basitleştirilmesi için ve gümrük işlemlerinin yürürlükteki hükümlere uygun olarak yürütülmesini sağlayacak şekilde

---

¹⁵⁷Osman Barbaros Kemer, **İş Dünyası İçin Pratik Dış Ticaret İşlemleri**, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2009, s.58.

Gümrük Yönetmeliği'nin aşağıdaki 21 ila 61'inci maddelerinde yapılan açıklamalar çerçevesinde;

- Gümrük Kanunu'nun 60'ıncı maddesinde sözü edilen beyannameye eklenmesi gereken belgelerden bazılarının eklenmemesine ve yazılması gereken bazı bilgilerin yazılmamasına,
- Söz konusu beyanname yerine eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulması talebiyle birlikte ticari veya idari bir belgenin verilmesine,
- Eşyanın ilgili rejime geçişinin kayıt yoluyla yapılmasına izin verilir.

12.1.5.1. Basitleştirilmiş Usulden Yararlanmak İçin Aranılan Genel Koşullar

Basitleştirilmiş usulden yararlanacak firmaların aşağıda belirtilen koşullara sahip bulunmaları gerekir:

- Aşağıda belirtilen kriterlerin en az birine sahip bulunmak.
  - Dış ticaret sermaye şirketi veya sektörel dış ticaret şirketi statüsüne sahip olmak.
  - Kamu kuruluşu olmak (Kamu kuruluşu tabirinden, resmî daireler ve sermayesinin tamamı devlete ait olan iktisadi devlet teşekkülleri ile kamu iktisadi kuruluşları ve yine sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait ve bunlara bağlı müesseseler anlaşılır).
  - veya limitet şirket statüsünde olmak.

Kuruluşun yönetim kurulu üyeleri ve şirket sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olanları ile temsil yetkisini haiz şirket mensupları için hırsızlık, emniyeti suistimal dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, suç tasnii, iftira, irtikâp, rüşvet ve kaçakçılık cürümlerinden biri dolayısıyla hapis cezası gerektiren bir suçtan veya 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanu'na muhalefetten kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olmaması.¹⁵⁸

- Yukarda yazılı bulunanlar ile basitleştirilmiş usulden yararlanma izni verilecek kişi adına 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesinde (1/1/1999 tarihinden önceki fiiller için aynı kanunun 344'üncü maddesi (1)-(6) numaralı bentlerinde) belirtilen fiiller nedeniyle veya Gümrük Kanununun vergi kaybına yol açan işlemlere ilişkin cezaları düzenleyen 234 ila 238'inci maddeleri hükümlerine giren fiiller nedeniyle uygulanması kesinleşmiş herhangi bir ceza bulunmaması.

---

¹⁵⁸ www.dti.gov.tr

- Gümrük Kanunu'nun 239 ila 241'inci maddelerinde belirtilen usulsüzlük cezalarına ilişkin fiillerin bir takvim yılı içinde 10 defadan fazla işlenmemiş olması.

Müsteşarlık aranan ölçütlerde ve eşya nev'inde değişiklik yapmak suretiyle basitleştirilmiş usullerden yararlanacakların ve bu çerçevede değerlendirilecek eşya çeşitlerinin kapsamını genişletmeye yetkilidir. Ayrıca serbest dolaşıma giriş, ihracat, dâhilde işleme, hariçte işleme, gümrük kontrolü altında işleme ve antrepo rejimlerinde basitleştirilmiş usullerden yararlanmak için aranılan özel şartlarda değişiklik ve bu ayırımdaki hükümlere bağlı kalmaksızın dökme veya havaleli eşya gibi özellik arz eden bazı eşyanın gümrük işlemlerinde kolaylık sağlayan düzenlemeler yapmaya Gümrük Müsteşarlığı (Gümrükler Genel Müdürlüğü) yetkilidir.

Basitleştirilmiş usullerden yararlanmak isteyenler yukarıda yazılı koşulların ve Gümrük Kanunu'nun 71'inci maddesinde yazılı her bir basitleştirilmiş usul ve gümrük rejimi için ayrıca aranabilecek olan ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen koşulların varlığını kanıtlayan belge ve bilgilerle birlikte Müsteşarlığa (Gümrükler Genel Müdürlüğü) yazılı olarak başvurur.

Gerekli koşulları taşıyanlara basitleştirilmiş usulleri kullanma izni verilir.

Verilen izinlerde;

- Basitleştirilmiş usulde yapılacak beyanların kabul edileceği gümrük idarelerine,
- Söz konusu beyanların içermesi zorunlu belge ve bilgilere ve beyan şekline,
- Eşyanın tanımlanabilmesini sağlamak üzere bildirilmesi gereken hususlara,
- Ortaya çıkabilecek herhangi bir gümrük yükümlülüğünü karşılamak üzere verilmesi gereken teminata,
- Tamamlayıcı beyanların şekline, içeriğine ve verilmesi gereken sürelerle ilişkin hususlar belirtilir.

12.1.5.2. Basitleştirilmiş Usuller İçin Aranacak Özel Koşullar

Serbest dolaşıma giriş beyanını basitleştirilmiş usuller çerçevesinde yapacak olanların bu Yönetmeliğin 21'inci maddesinde yazılı koşulların yanı sıra aşağıda yazılı koşullardan en az birini taşıması gerekir¹⁵⁹.

---

¹⁵⁹ www.immib.org.tr

- Bir önceki takvim yılı içinde en az 100 gümrük beyannamesi kapsamı eşyanın fiili ithalatını yapmış olmak (Beyannameler değişik gümrük idarelerinde tescil edilmiş olabilir).
- Bir önceki takvim yılı içinde aynı tarife pozisyonunda sınıflandırılmış eşyanın fiili ithalatını en az 50 beyanname ile yapmış olmak.
- Bir önceki takvim yılında en az toplam 2 milyon CİF/ABD Doları kıymetinde eşya ithal etmiş olmak.
- Bir önceki takvim yılında en az toplam 10 milyon FOB/ABD Doları kıymetinde eşya ihraç etmiş olmak.
- Bir önceki takvim yılı içinde en az toplam 500 bin CİF/ABD Doları kıymetinde aynı Tarife Pozisyonuna giren eşya ithal etmiş olmak.

12.1.6. Eksik Belgeyle Beyan

Gümrük idareleri beyannameye eklenmesi gereken belgelerden bazılarının eklenmediği ve beyannameye yazılması gereken bazı bilgilerin yazılmadığı durumlarda, söz konusu beyanları, bu eksikliklerin beyan sahibinin iradesi dışındaki nedenlerden doğduğunun kanıtlanması ve eksik bilgi ve belgelerle yapılacak beyanda bulunması zorunlu hususlarda yer alan hükümlere uyulması kaydıyla kabul eder.

12.1.6.1. Eksik Bilgi ve Belgelerle Yapılacak Beyanda Bulunması Zorunlu Hususlar

- Beyanname, beyan sahibinin kimliğinin, taşıt aracının özelliklerinin ve kayıtlı olduğu ülkenin, kapların adedi, cinsi ve özet beyana ilişkin bilgiler ile beyan sahibinin imzasının bulunması zorunludur.
- Eşyanın, gümrük idaresince, Türk Gümrük Tarife Cetveli'ndeki yerinin kolay ve herhangi bir tereddüde yol açmadan belirlenmesini sağlayacak şekilde tanımlanmış olması gerekir.
- Eşyanın tanımlanması, serbest dolaşıma geçişi düzenleyen hükümlerin uygulanması ve eşyaya geçiş izni verilmeden önce alınması gereken herhangi bir teminat miktarının belirlenmesi için gümrük idarelerince gerekli görülen her türlü diğer bilgiler.
- Bir eşyanın belli destekleyici belgeler olmaksızın serbest dolaşıma girişinin mümkün olmadığı durumlarda, bu bilgi ve belgelerin tamamının mevcut olması gerekir. Bununla

birlikte, eşyanın serbest dolaşıma girişinden önce ibrazı gerekli olan belgelerden bir ya da birkaçını içermeyen beyanlar;

- İlgili belgenin mevcut ve geçerli olduğunun,
- Beyanın kabulünde meydana gelecek bir gecikmenin eşyanın serbest dolaşıma girişini engelleyeceğinin ya da daha yüksek bir oranda vergilendirmeye yol açacağının belli olduğu durumlarda kabul edilir.

12.1.6.2. Eksik Bilgi ve Belgelerin Tamamlanması

Beyanname tescil edildiğinde eksik olan bilgilerin tamamlanması için beyan sahibine tanınan süre, söz konusu tescil tarihinden itibaren bir ayı geçemez. Gerekli görüldüğü durumlarda bu süre uzatılabilir. Bu şekilde verilecek ek süre üç ayı geçemez.

İndirimli veya sıfır oranında ithalat vergisinin uygulanması için gereken belgelerin eksikliği durumunda, gümrük idarelerinin eksik beyan kapsamındaki eşyanın bu tür indirimli veya sıfır oranında vergilendirilecekleri konusunda yeterli nedenlerin olması ve beyan sahibinin talebi üzerine söz konusu belgenin tamamlanması için yeni bir süre verilebilir¹⁶⁰.

Tamamlanacak eksik bilgi ve belgelerin gümrük kıymeti ile ilgili olması ve daha uzun bir süre gerekmesi ve bunun gerekli olduğunun kanıtlanması durumunda, gümrük idareleri daha uzun bir süre belirleyebilir ya da daha önce belirlenmiş olan süreyi uzatabilir.

İndirimli ya da sıfır oranında gümrük vergisinin serbest dolaşıma girecek eşya için sadece belirlenmiş tarife kotaları ve tarife tavanları dahilinde uygulanması durumunda, vergilendirme, sadece indirimli ya da sıfır oranında vergi uygulanması için gerekli olan belgeler düzenlendiğinde, izin verilen sınırlar çerçevesinde yapılır. Bu belgeler aşağıdaki süreler içinde hazırlanır:

- Tarife tavanları uygulanan durumlarda, alınan bir önlemin normal ithalat vergilerinin yeniden uygulanması zorunluluğunu getirdiği tarihten önce,
- Tarife kotaları uygulanan durumlarda, bu kotalar için belirtilen limite ulaşılmasından önce.

---

¹⁶⁰ www.immib.org.tr

İndirimli ya da sıfır oranında ithalat vergisi uygulanması için ibrazı zorunlu olan belge, söz konusu eşyaya ilişkin beyanın bu tarihten önce kabul edilmiş olması koşuluyla, indirimli ya da sıfır oranın öngörüldüğü sürenin dolduğu tarihten sonra da hazırlanabilir.

Eksik belgeyle beyan usulüne göre tescil edilen bir beyannamede eksik bulunan bilgi veya belgenin tamamlanması için gümrük idaresi tarafından verilen süre içinde bu eksikliklerin tamamlanmaması halinde, söz konusu beyanname kapsamı eşyanın ödenmesi gereken vergileri ertelenmez.

12.1.6.3. Beyanname Yerine Fatura Verilmesi

Kitap ve diğer basılı yayınlar, kan ve kan plazması gibi belli fiziksel koşullarda korunması zorunlu olan ürünler ve akvaryum balıkları ile CİF kıymeti 300 milyon Türk Lirasını (bu miktar her yıl Maliye Bakanlığınca ilan edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılır. Bu hesaplamada 1 milyon TL'ye kadar olan tutarlar dikkate alınmaz) aşmayan diğer eşyayı aynı gümrük idaresinden sürekli ve periyodik olarak ithal edenlerin beyanname yerine fatura üzerinden tescil ve işlem yapılması talepleri basitleştirilmiş usulden yararlanmak için aranan genel koşulları taşımaları şartıyla kabul edilebilir.

Eğer yukarıdaki koşullar sağlanırsa, basitleştirilmiş usul için aranan özel koşullar istenmez.

12.1.7. Tamamlayıcı Beyan

Eşyanın serbest dolaşıma girişini basitleştirilmiş usule göre gerçekleştirenler, genel, dönemsel ya da özet niteliğinde bir **tamamlayıcı beyanda** bulunur.

Bir ay içinde gerçekleştirilen basitleştirilmiş usule göre yapılan işlemlere ilişkin tamamlayıcı beyanın, izleyen ayın ilk üç günü içinde verilmesi zorunludur.

Söz konusu tamamlayıcı beyanlar serbest dolaşıma giriş beyanlarıyla yapılır. Bu beyannameler ayrıca tescil edilmez. Söz konusu beyannamelerde duruma göre ya daha önce beyanname yerine kullanılan faturaya ve bu faturanın tesciline ya da ilgili rejime geçişin kayıt yoluyla yapılması durumunda söz konusu kayda ilişkin bilgilerin yer alması gerekir. Gümrük beyannamesi aranacak hâller Müsteşarlıkça belirlenir.

Tamamlayıcı beyanlar ile basitleştirilmiş usule göre gerçekleşen beyanlar bir bütündür ve basitleştirilmiş işlemlere ilişkin beyannamenin ya da faturanın tescil edildiği ya da tescil hükmünde olan kayıt işleminin yapıldığı tarihten itibaren hüküm ifade eder.

Basitleştirilmiş usulle beyanın eşyanın serbest dolaşıma girişi için gereken bütün bilgi ve belgeleri içerdiği ya da daha önce gümrük beyannamesi verilmiş olan durumlarda tamamlayıcı beyan aranmaz.

12.2. Gümrük Beyannamesine Eklenecek Belgeler

Gümrük beyannamesine tescilden önce orijinal fatura ve beyanda bulunulan rejime jthal Eşyasına Ait Kıymet Bildirim Formu'nun eklenmesi zorunludur.

Tescil sırasında yukarıda sayılan ibrazı zorunlu belgeler yanında ihtiyari veya duruma bağlı olarak; ödeme şekline göre navlun faturası ve/veya sigorta poliçesi, ilgili rejim hükümlerinin uygulanmasının ön izne tabi olması veya tercihli tarifeden yararlanılmak istenilmesi halinde, kontrol belgesi, menşe şahadetnamesi gibi belgeler ve işlenmiş tarım ürünleri beyan formu gibi özel hükümlere göre ibrazı gereken diğer belgeler de aranır.

Beyannameye eklenen belgeler gümrük idarelerinde muhafaza edilir. Yükümlü tarafından talep edilmesi hâlinde bu belgelerin onaylı bir örneği kendilerine verilebilir.

12.2.1. Orijinal Fatura

Orijinal fatura, kesin satışlarda, satıcı firma ve diğer hâllerde eşyayı gönderen firma tarafından mahallinde düzenlenmiş ve başlıca;

- Faturanın tanzim yeri, tarihi ve sayısı,
- Kesin satışlarda satıcı firmanın, diğer hâllerde ise eşyayı gönderen firmanın adı ve adresi,
- Eşyayı satın alanın ve kesin satış dışındaki hâllerde gönderilenin adı ve adresi,
- Ödeme şartları (peşin veya vadeli gibi),
- Satış bedeli ve teslim şartı (CİF, FOB veya diğer bir bedel gibi),
- Eşyanın cinsi ve nev'i ve satış birimine (kilo, metre, adet, düzine gibi) göre miktarı,
- Eşyanın birim fiyatı (1 metre, 1 kilo ve 1 adedinin fiyatı gibi),
- Eşyanın bulunduğu kapların cins ve nev'i, marka ve numarası ve adedi,
- Eşyanın teslim ve bedelinin ödeme yeri,
- Eşyanın gönderilme şekli hususlarını içeren

bir belgedir.

12.2.2. Ayrıntılı Fatura

Ayrıntılı fatura, kıymetleri üzerinden vergiye tabi olup da birden ziyade kap içinde gelen ve aynı zamanda çeşitli cins ve kıymette olan eşyadan, her kapta aynı cins ve kıymette ne miktar eşya bulunduğunu gösteren ve orijinal faturaya uygun bir şekilde, satıcı veya gönderici tarafından mahallinde düzenlenmiş bir belgedir. Orijinal faturalarda her kabın içinde satış birimine göre ne miktar eşya bulunduğu gösterilmediği takdirde, ayrıntılı faturanın beyanname ile birlikte idareye verilmesi gerekir.

12.2.3. Çeki Listesi

Çeki listesi, bir fatura kapsamı eşyanın çeşitli cins ve nev'ide ve çeşitli ağırlıktaki kaplara konulması hâlinde, her kapta ne miktar eşya bulunduğunu göstermek amacıyla düzenlenen bir belgedir. Çeki listesi satıcı veya gönderici tarafından orijinal fatura ile birlikte hazırlanabileceği gibi, beyan sahibi tarafından da hazırlanabilir. Ağırlıkları üzerinden vergiye tabi eşyaya ilişkin çeki listesinin beyan edilen eşyanın, tarife cetvelinde gösterilen vergiye esas olan, daralı ve saf ağırlık, adet, baş ve hacim gibi ölçüler üzerinden hazırlanması gerekir.¹⁶¹

12.2.4. Taşıma Belgeleri

- Taşıyanın adı ve soyadı veya ticaret unvanı,
- Kaptanın adı ve soyadı, Geminin adı ve uyuğu,
- Yükletenin adı ve soyadı veya ticaret unvanı,
- Alıcının adı ve soyadı veya ticaret unvanı,
- Yükleme limanı,
- Boşaltma limanı veya buna dair talimat alınacak yer,
- Gemiye yüklenen veya taşınmak üzere teslim alman malların cinsi, ölçüsü, sayı veya tartısı, markaları ve dıştan belli olan hâl ve mahiyetleri,
- Navluna ait şartlar.

Eşya, boşaltma limanında konşimentoda teslim edileceği gösterilen ve bir nüshasını taşıyan kimseye ve eğer konşimento emre muharrer ise ciro ile devralmış şahsa teslim olunur. Bu kimseler malı almak için lazım gelen vasıfları haiz sayılır.

Kara nakliyatında konşimento yerine taşıyıcılar tarafından düzenlenen belgeye **yük senedi** denilir. Bunlarda da aşağıda yazılı bilgiler bulunur:

---

¹⁶¹ Yaser Gürsoy, s.88.

- Alıcının adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi, eşyanın gönderildiği yer ve taşıma senedinin emre yazılı olması isteniyorsa emrine şerhi,
- Taşınacak eşyanın cinsi, ağırlığı veya adedi, paket halinde iseler paketlere yazılı numaraları ve işaretleri ve ambalajın şekli ve niteliği,
- Gönderenin adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi,
- Taşıyıcının adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi,
- Taşıma ücreti ve ücret ödenmiş ise bu husus,
- Taşımanın yapılacağı müddet,
- Taraflar arasında kararlaştırılan diğer hususlar.

Hava taşımalarında ise, aynı anlamda ve benzeri bilgileri kapsayan konşimento kullanılır.

12.2.5. İşlenmiş Tarım Ürünleri Beyan Formu/Analiz Sonuç Raporu

İşlenmiş Tarım Ürünleri Beyan Formu/Analiz Sonuç Raporu, işlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşıma sokulması hâlinde, bu ürünlerdeki tarım paylarını belirten ve kimyager tarafından onaylanmış belgedir.

12.2.6. İthal Eşyasına Ait Kıymet Bildirim Formu

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın VII'nci Maddesinin Uygulanmasına Dair Anlaşma hükümleri çerçevesinde belirlenen ithal eşyasına ait gümrük kıymetinin unsurlarını içeren belgedir. Hatırlarsanız bu belgeye ilişkin açıklamalarımızı Ünite 3'de vermiştik.

Gereksinim duymanız hâlinde Ünite 3 içeriğini kısaca tekrarlayınız.

Gümrük beyannamesine tescilden önce eklenmesi gereken belgeler nelerdir? Gümrük İdaresi tescil sırasında hangi belgeleri isteyebilir?

12.3. Beyannamelerin Kabulü Ve Kontrolü

Beyannamede yer alacak bilgilerin açık ve okunaklı bir şekilde yazılması gerekir. Bunlar üzerinde kazıntı ve silinti yapılamaz ve bu şekildeki beyannameler gümrük idarelerince kabul edilmez. Ancak, tescilden evvel beyannamede herhangi bir yanlışlığın düzeltilmesi gerekir ise hatalı yazının üzeri okunacak şekilde çizilerek doğrusunun yazılması düzeltme ve/veya ilavelerin yanma beyan sahibi tarafından imza konulması halinde, beyannameler tescil sırasında resmi mühürle mühürlenmek suretiyle düzeltme işlemi yapılmış olur.

Beyannameler tescilden sonra düzeltilemez. Ancak beyan sahibinin talebi üzerine eşyanın cins, nev'i ve niteliğiyle marka ve numaraları dışında beyannamede yer alan ağırlık, adet, ölçü veya kıymet yönlerinden bir veya daha fazla bilginin düzeltilmesine gümrük idare amirince izin verilir ve düzeltmeler beyanda bulunan kişiyle birlikte imzalanarak resmi mühürle mühürlenir.

Ancak, beyanın bağlayıcılığı hükmü çerçevesinde,

- Beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden,
- Bilgilerin yanlış olduğunun tespit edilmesinden,
- Eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolüne ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, eşyanın teslim edilmesinden,

sonra beyannamede düzeltme yapılmasına izin verilmez

Beyanın bağlayıcılığı hükmü çerçevesinde, hangi durumlarda gümrük beyannamelerinde düzeltme yapılamaz?

12.4. Beyannamelerin Kabul ve Tescili

Gümrüğe sunulan eşyaya ilişkin gümrük giriş beyannameleri, beyan sahibi tarafından doldurulup imzalandıktan sonra ekleri ile birlikte gümrük idaresine verilir.

İbraz edilen giriş beyannameleri servisin ilgili memuru tarafından, Gümrük Yönetmeliği'nin 16 numaralı ekine uygun olup olmadığı, kazıntı ve silinti bulunup bulunmadığı, gerekli belgelerin mevcut ve pulların tamam olup olmadığı, imza sirküleri, yetkili şahıslar tarafından düzenlenmiş olup olmadığı gibi yönleriyle incelenip uygun görülmesi halinde kabul edilir. Aksi takdirde, şekle ait eksikliklerinin tamamlanması için sahiplerine geri verilir. Bu şekilde kabul olunan beyannameler, özet beyan kayıtları ile de karşılaştırılır. Bu bakımdan da uygunluk sağlanması hâlinde beyannamenin tescili yapılır.

Beyannamenin tescili bunun için gümrüklerde tutulan deftere kaydı yapılmak, üzerine kayıt sıra numarası ve tarihi konulmak ve görevli memur tarafından imzalanarak ve resmî mühürle mühürlenmek suretiyle tamam olur. Tescile ilişkin bilgilerin tescil defteri yerine gümrük idaresinin bilgisayar kaydına alınması hâlinde de tescil yapılmış olur. Bu şekilde bilgisayar kayıtları tescil defteri hükmündedir.

Tescil numaraları, beyannameye ilişik bütün belgelere de konulur.

Beyannamelerin yukarıda belirtildiği şekilde tescilinden sonra yükümlüye, beyannamenin tescil tarihi ve sayısı ile eşyasını teslim alabileceği tarihi bildiren bir pusula verilir. Yükümlülerin tescil anında beyanname ve eklerini gümrük idaresine teslim edip, tescili müteakip bu pusulayı almalarından sonra gümrük işlemleri ile ilgisi kesilir ve vezne aşamasına kadar tüm işlemler, yükümlüye aksi yönde bir bildirimde bulunulmadığı sürece, sadece gümrük idaresinde cereyan eder.

Beyannamelerin kabul ve tesciline ilişkin bu maddede belirtilen işlemler, beyanname addolunacak yazı, takrir, mektup gibi belgelerin tescil işlemlerinde de geçerlidir.

Beyannamelerin tescil tarihi, aksine hüküm bulunmadığı sürece eşyanın beyan edildiği gümrük rejimine ilişkin tüm hükümlerin uygulanmasında esas alınacak tarihtir.

Gümrük çıkış beyannamelerinin tescilinde yukarıdaki hükümler uygulanmakla birlikte, beyannamenin tescil ve kabulü için eşyanın muayeneye hazır bulundurulması esastır.

Gümrük idareleri, beyanın doğruluğunu araştırmak üzere beyanname ve ekli belgeleri kontrol edebilir, beyannamenin içerdiği bilgilerin doğruluğunu araştırmak amacıyla beyan sahibinden beyanın doğruluğunu kanıtlayan belgeleri isteyebilir, eşyayı muayene edebilir ve ayrıntılı muayene veya tahlil amacıyla numune alabilir.

Beyanname kapsamı eşyanın muayene edilmesi hâlinde muayene sonuçları, muayene edilmemesi hâlinde ise beyannamede yer alan bilgiler eşyanın tabi olduğu gümrük rejimi hükümlerinin uygulanmasında esas alınır.

Beyanın kontrolü amacıyla, beyannamenin kabulünden sonra bilgisayar sistemi tarafından risk kriterlerine göre muayene türü ve görevli muayene memuru otomatik olarak belirlenir. Muayenenin türü kırmızı, sarı, yeşil ve mavi hatlara göre belirlenir.

Kırmızı hat; eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hatır.

Sarı hat; fiziki muayeneye gerek görülmezsizin eşyaya ait beyanname ve eklerinin doğruluğunun ve birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hatır.

Mavi hat; eşyanın veya buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin veya ticari belge ve verilerin sonradan kontrol edildiği hatır.

Yeşil hat; eşyanın belge kontrolüne veya fiziki muayeneye tabi tutulmadığı hattır.

Bilgisayar sistemine dahil olmayan gümrük idarelerinde, beyanın kontrolünün yapılabilmesi için gümrük idare amirleri veya yetkili kılacakları kişiler tescilden sonra kendilerine gelen beyannameyi inceleyerek yapılacak muayenenin kapsamını, fiziki muayene ya da belge kontrolü şeklinde tespit ederek bu tespiti beyanname üzerinde belirtir.¹⁶²

Muayene, kapların cins, nev'i, marka, numara ve adetlerini, eşyanın vergiye esas olan ağırlık ve diğer ölçüleri ile cins, nev'i, nitelik, menşe ve kıymetinin tespitini kapsar.

12.5. Beyan ile Muayene Arasında Miktar Farkı

Beyana konu vergiye tabi eşyanın, yapılan muayenesinde miktar bakımından bulunan farklar hakkında aşağıda belirtilen hükümlere göre işlem yapılır.¹⁶³

- Eşyanın faturasındaki satış birimi, kilogram, libre ve ton gibi ağırlık ölçü birimlerinden biri ile gösterilmiş ise, açılan kaplarda muayene sonucuna göre bulunan fazlalıklar %5'i geçmediği takdirde, yükümlünün bütün kapların açılıp tartılmasını istemek hakkı saklı kalmak kaydıyla, miktar fazlalıkları, açılmayan kaplara da sirayet ettirilerek bu suretle bütün kaplar için tespit olunan miktar fazlalıklarının kıymeti, 192'nci maddeye göre işlem yapılarak, vergi matrahına katılır.
Muayenede bulunan fazlalık %5'i geçtiği takdirde, bütün kaplar açılıp tartılır ve bulunacak miktar tahakkuka esas tutulur. Durum müzekkere ile idare amirine bildirilir.
- Eşyanın faturasında satış birimi adet, baş, top, düzine, sayı veya metre gibi uzunluk veya sair ölçüler üzerinden gösterilmiş bulunan eşyanın, muayene edilen kaplarında, bu ölçülere göre fazlalık görüldüğü takdirde, kapların tümü açılıp muayene edilir ve durum bir tutanak ile tespit olunarak idare amirine bildirilir.
- Muayene neticesinde beyannamede yazılı olmayan eşyaya rastlandığı takdirde, durum bir tutanakla tespit olunarak idare amirine bildirilir.
- Kıymetleri üzerinden vergiye tabi eşyanın açılan kaplarında, faturasında yazılı satış birimine göre noksanlık görülürse, gerek bu kapların gerek aynı cins ve nevi'den olup muayene edilmeyen kapların muhteviyatını teşkil eden eşyanın beyan edilen ve faturasına uygun olan kıymeti tahakkuka esas tutulur.

---

¹⁶² www.gumruk.gov.tr

¹⁶³ www.immib.org.tr

Ancak, açılan kaplarda bulunan noksanlığın, eşyanın telef veya kaybindan veya noksan gönderildiğinin sabit olmasından veya çalınmasından ileri geldiğinin anlaşıldığı hâllerde, bütün kaplar açılarak muayene ve asıl noksanlık tespit edilir. Bu noksanlığı karşılayan kıymet, beyan edilen esas kıymetten düşülerek kalan kıymet vergi matrahına esas tutulur.

- Muayene sonucunda bulunan eksiklik veya fazlalığın eşyanın tabiatı icabı Gümrük Yönetmeliği'nin 14 no.lu ekinde bulunan oranlarda olduğunun anlaşılması halinde, işlemler gümrük idaresince tespit edilen miktar üzerinden yapılır ve ceza uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan durumların idare amirince incelenerek, Gümrük Kanunu'nun 234'üncü maddesindeki cezai hükümlerin uygulanması veya soruşturma konusu olarak ele alınıp alınmayacağı hususu kararlaştırılır.

Bu maddenin uygulanmasında tespit edilen miktar fazlalık veya noksanlıkları dolayısıyla yapılacak tahakkuklarda ve idare tarafından alınacak kararlarda, yürürlükteki Dış Ticaret Rejimi, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kararları ile yasaklama veya kısıtlamalara ait hükümlerin de göz önünde bulundurulması gerekir.

12.5.1. Beyan ile Muayene Arasında Kıymet Farkı

Kıymetleri üzerinden vergiye tabi eşyanın, yapılan muayenesinde kıymet bakımından bulunan farklar hakkında aşağıda belirtilen hükümlere göre işlem yapılır:

- Vergi matrahına girmesi gerektiği hâlde beyan ve kıymete dahil edilmediği veya noksan beyan edildiği tespit olunan kıymet ve masraflar Gümrük Yönetmeliği'nin 43'üncü maddesinde belirtildiği şekilde ve 192'nci maddeye göre işlem yapılarak eşyanın kıymetine eklenir.
- Yapılacak muayenede "Eşyanın Gümrük Kıymeti" bölümü hükümleri göz önüne alınarak tespit olunacak kıymeti ile beyan olunan kıymetinde veya vergi matrahına giren diğer matrah unsurları arasında şüpheli bir durum görüldüğü takdirde, bu durum müzekkere ile idare amirine bildirilir.

İdare amirince gerekli inceleme yapılarak Gümrük Kanunu'nun 234'üncü maddesi hükmünün uygulanması veya olayın soruşturma konusu olarak ele alınıp alınmaması hususu karara bağlanır.

Bu maddenin uygulanmasında tespit edilen kıymet eksiklik ve fazlalıkları dolayısıyla yapılacak tahakkuklarda ve idare tarafından alınacak kararlarda, yürürlükteki Dış Ticaret

Rejimi, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kararları ile yasaklama veya kısıtlamalara ait hükümlerin de göz önünde bulundurulması gerekir.

BU BÖLÜMDE NELER ÖĞRENDİK?

Bu bölümde Eşyanın gümrüğe sunulma aşamaları ve vergilendirilme esaslarını öğrendik.